

getliņi eko

Atkritumu šķirošana un bioloģiskie atkritumi

Rīgas iedzīvotāju aptauja

2023. gada novembris

Pētījuma apraksts

Mērķa grupa:	Rīgā deklarētie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem
Aptaujas metode:	tiešās intervijas respondentu dzīvesvietās
Izlases metode:	stratificētā nejaušā izlase
Stratifikācijas pazīmes:	administratīvi teritoriālā
Plānotais izlases apjoms:	800 respondenti
Sasniegtais izlases apjoms:	801 respondenti
Ģeogrāfiskais pārklājums:	90 izlases punkti
Aptaujas laiks:	04.11.2023.–13.11.2023.
Datu svēršana:	lai nodrošinātu lielāku datu reprezentatīvātī, dati tika pakļauti svēršanas procedūrai pēc šādām pazīmēm: administratīvais rajons, tautība, vecums un dzimums

Respondentu sociāli demogrāfiskais profils

VISI RESPONDENTI			
		Skaitis	Kol %
KOPĀ		801	100,0
Dzimums	Vīrietis	360	46,0
	Sieviete	441	54,0
Vecums	18–24 gadi	75	8,7
	25–34 gadi	143	17,7
	35–44 gadi	169	21,8
	45–54 gadi	129	18,2
	55–64 gadi	134	17,6
	65–75 gadi	151	16,0
Sarunvaloda ģimenē	Latviešu	372	42,4
	Krievu	413	55,5
	Cita	16	2,0
Izglītība	Pamatizglītība	27	3,3
	Vidējā, vidējā profesionālā	469	59,9
	Augstākā	305	36,8
Mēneša vidējie ienākumi uz cilvēku ģimenē (kvintiles)	Zemi (459 EUR un mazāk)	128	16,2
	Vidēji zemi (460–599 EUR)	116	14,7
	Vidēji (600–719 EUR)	160	20,6
	Vidēji augsti (720–949 EUR)	108	14,7
	Augsti (950 EUR un vairāk)	124	14,5
	Grūti pateikt	165	19,3

VISI RESPONDENTI				
		Skaitis	Kol %	
KOPĀ		801	100,0	
Nodarbinātības sektors	Publiskais sektors	146	18,9	
	Privātais sektors	445	57,7	
	Nestrādā	210	23,4	
Pamatnodarbošanās	Augstākā vai vidējā līmeņa vadītājs/-a	62	7,5	
	Speciālists/-e, ierēdnis/-e, nestrādā fizisku darbu	337	43,6	
	Strādnieks/-ce, strādā fizisku darbu	167	22,4	
	Ir savs uzņēmums, individuālais darbs	25	3,1	
	Pensionārs/-e	134	14,5	
	Skolnieks/-ce, students/-e	33	4,0	
	Mājsaimniece/-ks, bērna kopšanas atvaļinājums	19	2,1	
	Bezdarbnieks/-ce	24	2,8	
	Administratīvais rajons	Centra rajons	98	3,9
		Vidzemes priekšpilsēta	177	25,0
Kurzemes rajons		129	18,0	
Zemgales priekšpilsēta		105	14,7	
Latgales priekšpilsēta		190	26,7	
Ziemeļu rajons		102	11,7	

Bāze: visi respondenti
Šeit un turpmāk atskaitē —
procenti svērti, skaits nesvērts

GALVENIE SECINĀJUMI

Galvenie secinājumi (1)

1. Atkritumu šķirošana

- Saskaņā ar Rīgas iedzīvotāju aptauju **lielākā daļa rīdzinieku (71%) šķiro mājstaimniecības atkritumus**. To nedara 27% respondentu. Biežāk mājstaimniecības atkritumus šķiro sievietes, ģimenē latviski runājošie respondenti, respondenti ar augstāku izglītības līmeni, kā arī Ziemeļu rajonā dzīvojošie respondenti. Salīdzinot ar 2021. gada datiem, ir būtiski pieaudzis respondentu īpatsvars, kuri šķiro mājstaimniecības atkritumus (2021. gadā to darīja 57% respondentu). Tomēr jāatzīmē, ka 2022. gada februārī Latvijā sāka darboties depozīta sistēma.
- **Galvenokārt, respondenti šķiro atkritumus, jo tāda ir noteiktā kārtība / arī citi tā dara (49%)**. Salīdzinoši liels respondentu īpatsvars atkritumus šķiro, jo tā ir pilsoniski pareiza rīcība, pienākums (43%) un lai tādējādi taupītu dabas resursus (42%). Gandrīz 1/3 respondentu (32%) atkritumus šķiro lai ietaupītu naudu, bet gandrīz 1/4 respondentu (24%) to dara, lai tādējādi taupītu vietu atkritumu poligonos. Kādu citu iemeslu dēļ atkritumus šķiro 11% respondentu. Salīdzinot ar 2021. gada datiem, ir būtiski pieaudzis respondentu īpatsvars, kuri atkritumus šķiro, jo tāda ir noteiktā kārtība / arī citi tā dara, un tāpēc, lai ietaupītu naudu. Savukārt, ir samazinājies to respondentu īpatsvars, kuri atkritumus šķiro, jo tā ir pilsoniski pareiza rīcība, pienākums un lai tādējādi taupītu dabas resursus.
- **Kopumā rīdziniekiem ir labas zināšanas par atkritumu pārstrādi un reģenerāciju**. 77% aptaujāto rīdzinieku zina, ka pārtikas atkritumus var izmantot komposta ražošanai. 2/3 respondentu (66%) zina, ka pārtikas atkritumus var izmantot biogāzes ražošanai. Gandrīz tikpat liels respondentu īpatsvars (63%) zina, ka sadzīves atkritumus izmanto enerģijas ražošanai. Tomēr vairāk nekā 1/2 respondentu (55%) nezina, ka bioloģiskos atkritumus izved par zemāku tarifu nekā sadzīves atkritumus. Kopumā par atkritumu pārstrādi un reģenerāciju labāk informēti ir respondenti ar augstāku ienākumu un izglītības līmeni, ģimenē latviski runājošie respondenti, kā arī tie, kuri paši šķiro mājstaimniecības atkritumus. Salīdzinot ar 2021. gada datiem, var secināt, ka zināšanu līmenis par atkritumu pārstrādi un reģenerāciju ir pieaudzis.
- **Lielākā daļa respondentu (62%) kopumā zina vai nojauš, uz kuru poligonu tiek vesti nešķīrotie sadzīves atkritumi** (nojauš, taču nav par to pilnīgi droši — 44%, ļoti labi zina — 18%). 36% aptaujāto rīdzinieku to nezina. Respondenti ar augstāku izglītības līmeni, vīrieši un respondenti no Zemgales priekšpilsētas biežāk norādījuši, ka kopumā zina, uz kuru poligonu tiek vesti nešķīrotie sadzīves atkritumi. Salīdzinot ar 2021. gada datiem, rezultāti nav būtiski mainījušies un zināšanas par to, uz kuru poligonu tiek vesti nešķīrotie atkritumi, saglabājušās 2021. gada līmenī.
- **Nedaudz vairāk kā 2/3 respondentu (68%) kopumā zina vai nojauš, kas un kā tālāk notiek ar Rīgas un tās apkaimes nešķīrotajiem sadzīves atkritumiem pēc tam, kad tie tiek nogādāti atkritumu poligonā** (šo to zina vai nojauš — 26%, kopumā zina, bet ne sīkumos — 37%, ļoti labi zina — 5%). Neko par to nezina 30% aptaujāto rīdzinieku. Respondenti ar augstāku izglītības un ienākumu līmeni, tie, kuri šķiro mājstaimniecības atkritumus, kā arī respondenti no Zemgales priekšpilsētas kopumā labāk zina, kas notiek ar atkritumiem pēc nogādes poligonā. Salīdzinot ar 2021. gada datiem, rezultāti nav būtiski mainījušies un zināšanas par to, kas notiek ar atkritumiem pēc nogādes poligonā, saglabājušās 2021. gada līmenī.
- **Vairāk nekā 1/3 respondentu (38%) Getliņi asociējas ar atkritumu poligonu**. 29% respondentu Getliņi asociējas ar atkritumu pārstrādes centru, bet 20% — Getliņi asociējas ar izgāztuvi. Salīdzinot ar 2021. gada datiem, ir pieaudzis respondentu īpatsvars, kuriem Getliņi asociējas ar atkritumu pārstrādes centru, bet samazinājies respondentu īpatsvars, kuriem tie asociējas ar izgāztuvi.

Galvenie secinājumi (2)

- **Lielākā daļa respondentu kopumā piekrīt**, ka *Getliņi EKO* atkritumus noglabā apkārtējai videi drošā veidā (63%), ka *Getliņi EKO* rūpējas par apkārtējās vides aizsardzību (61%) un ka *Getliņi EKO* ir viens no modernākajiem zaļās enerģijas ražotājiem Latvijā (59%). Vairāk nekā ½ respondentu kopumā piekrīt, ka *Getliņi EKO* mazina ietekmi uz klimata pārmaiņām (53%) un ka *Getliņi EKO* sniedz būtisku ieguldījumu aprītes ekonomikā (52%). Nedaudz mazākā mērā respondenti kopumā piekrīt, ka *Getliņi EKO* ir uzņēmums ar godīgu, ētisku un atklātu pārvaldību (44%) un ka *Getliņi EKO* ir atbildīgs darba devējs (44%). Salīdzinot ar 2021. gada datiem, ir uzlabojies *Getliņi EKO* tēls rīdzinieku vidū, jo ir pieaudzis respondentu īpatsvars, kuri kopumā piekrīt, ka *Getliņi EKO* atkritumus noglabā apkārtējai videi drošā veidā, ka *Getliņi EKO* rūpējas par apkārtējās vides aizsardzību un ka *Getliņi EKO* ir viens no modernākajiem zaļās enerģijas ražotājiem Latvijā.
- **⅔ respondentu (66%) zina, ka *Getliņi EKO* ir dārzeņu audzētājs.** ½ respondentu (50%) zina, ka *Getliņi EKO* pārstrādā BIO atkritumus, bet 43% respondentu zina, ka *Getliņu* siltumnīcas darbina no atkritumu poligonā iegūtās gāzes saražotā siltuma un elektrības. Vairāk nekā ¼ respondentu zina, ka *Getliņi EKO* poligons ir viens no lielākajiem zaļās enerģijas ražotājiem Latvijā (31%) un ka *Getliņi EKO* ir pašvaldību uzņēmums (27%). ⅓ respondentu (20%) zina, ka *Getliņi EKO* ražo elektrību, kura tiek padota kopējā Latvijas elektrības tīklā, bet 18% respondentu zina, ka *Getliņi EKO* izglīto sabiedrību par vides aizsardzības jautājumiem. 13% respondentu zina, ka *Getliņi EKO* piedāvā bezmaksas ekskursijas ikvienam Latvijas iedzīvotājam. Salīdzinot ar 2021. gada datiem, ir palielinājies respondentu īpatsvars, kuri zina, ka *Getliņu* siltumnīcas darbina no atkritumu poligonā iegūtās gāzes saražotā siltuma un elektrības un ka *Getliņi EKO* poligons ir viens no lielākajiem zaļās enerģijas ražotājiem Latvijā.
- **Nedaudz vairāk kā ½ respondentu (53%) nav dzirdējuši, ka, nesamazinoties *Getliņos* nogādāto atkritumu apjomam, atkritumu poligons tuvāko 5–7 gadu laikā var tikt pilnībā aizpildīts.** Par to ir dzirdējuši 37% respondentu. Par iespējamu *Getliņu* atkritumu poligona pilnīgu aizpildīšanu biežāk ir dzirdējuši ģimenē latviski runājošie respondenti, respondenti ar augstāku izglītības un ienākumu līmeni, kā arī tie, kuri šķiro mājsaimniecības atkritumus. Tomēr, salīdzinot ar 2021. gada datiem, ir būtiski pieaudzis respondentu īpatsvars, kuri ir dzirdējuši, ka *Getliņu* atkritumu poligons tuvāko 5–7 gadu laikā var tikt pilnībā aizpildīts (no 20% līdz 37%).

2. Bioloģiskie atkritumi

- **Lielākā daļa respondentu (82%) kopumā zina vai nojauš, kāda veida atkritumus drīkst izmest bioloģisko atkritumu konteineros** (šo to zina vai nojauš — 21%, kopumā zina, bet ne sīkumos — 41%, ļoti labi zina — 20%). 16% respondentu neko par to nezina. Kopumā labāk informēti par to, kāda veida atkritumus drīkst izmest bioloģisko atkritumu konteineros, ir ģimenē latviski runājošie respondenti, respondenti ar augstāku izglītības līmeni, respondenti, kuri šķiro mājsaimniecības un bioloģiskos atkritumus. Salīdzinot ar 2021. gada datiem, ir nedaudz uzlabojies rīdzinieku zināšanu līmenis par bioloģiskajiem atkritumiem.
- **Tomēr lielākā daļa respondentu (72%) šobrīd bioloģiskos atkritumus nešķiro.** To dara 23% respondentu (20% — izmet īpašajā atkritumu apsaimniekotāja nodrošinātajā konteinerā, 4% — izmet pie mājas esošajā komposta kaudzē. Bioloģiskos atkritumus kopumā biežāk šķiro tie respondenti, kuri šķiro mājsaimniecības atkritumus, kā arī tie, kuri ir labāk informēti par to, ko drīkst izmest bioloģisko atkritumu konteineros.
- **60% respondentu, kuri dzīvo daudzdzīvokļu mājā, apsaimniekotājs nav nodrošinājis konteinerus bioloģisko atkritumu šķirošanai.** Tādi ir nodrošināti 28% respondentu (tos izmanto — 19%, neizmanto — 9%). Salīdzinot ar 2021. gada datiem, respondentu īpatsvars, kuriem apsaimniekotājs ir nodrošinājis konteinerus bioloģisko atkritumu šķirošanai, būtiski nav mainījies. Tomēr ir pieaudzis respondentu īpatsvars, kuri šos konteinerus izmanto.

Galvenie secinājumi (3)

- **Gadījumā, ja pie mājas būtu pieejams bioloģisko atkritumu konteiners, gandrīz $\frac{2}{3}$ jeb 63%** daudzdzīvokļu māju iedzīvotāju, kuriem apsaimniekotājs nav nodrošinājis konteinerus bioloģisko atkritumu šķirošanai, un privātmāju iedzīvotāji **sāktu šķirot un tur izmest mājsaimniecības bioloģiskos atkritumus** (drīzāk jā — 38%, noteikti jā — 25%). Bioloģiskos atkritumus nesāktu šķirot 23% respondentu (drīzāk nē — 15%, noteikti nē — 8%). Biežāk šādā gadījumā bioloģiskos atkritumus sāktu šķirot respondenti ar augstāku izglītības līmeni, respondenti, kuri šķiro mājsaimniecības atkritumus, kā arī tie, kuri labāk zina, ko drīkst izmest bioloģisko atkritumu konteineros. Respondenti no Latgales priekšpilsētas salīdzinoši retāk norādījuši, ka šķirotu bioloģiskos atkritumus. Salīdzinot ar 2021. gada datiem, kopumā ir būtiski pieaugusi respondentu, kuriem šādas iespējas pagaidām nav, interese par bioloģisko atkritumu šķirošanu (no 49% līdz 63%).
- **Bioloģisko atkritumu nešķirošanas iemesli:** mājoklī nav vietas vēl vienam atsevišķam atkritumu spainim vai maisam (39%), tie varētu sākt mājoklī smirdēt (39%), un netiek radīts tik daudz bioloģisko atkritumu, lai tos būtu jēga sākt šķirot (34%). 20% respondentu neredz tam praktisku jēgu, vajadzību to darīt, 18% — uzskata, ka tas ir ķēpīgi, un ir slinkums to darīt, bet 15% respondentu nezina, ko un kā pareizi šķirot. Salīdzinot ar 2021. gada datiem, ir nedaudz pieaudzis respondentu īpatsvars, kuri bioloģiskos atkritumus nešķiro, jo mājoklī nav vietas vēl vienam atsevišķam atkritumu spainim vai maisam un jo tie varētu sākt mājoklī smirdēt. Savukārt, ir samazinājies respondentu īpatsvars, kuri nešķiro, jo uzskata, ka tas ir sarežģīti, ķēpīgi, un ir slinkums to darīt.
- **Vairāk nekā $\frac{2}{3}$ respondentu (69%) kopumā piekrīt, ka zemāks atkritumu izvešanas tarifs motivē vai motivētu šķirot BIO atkritumus** (drīzāk jā — 40%, noteikti jā — 29%). Pretējās domās ir 18% respondentu (drīzāk nē — 14%, noteikti nē — 4%). Novērojams, ka tie respondenti, kuri jau šobrīd šķiro gan mājsaimniecības, gan bioloģiskos atkritumus, biežāk kopumā piekrīt, ka zemāks atkritumu izvešanas tarifs motivē vai motivētu šķirot BIO atkritumus.